

Viiniä ja ajatustenvaihtoa Luxemburgissa: COMMECT-hankkeen vuosikokous

24.10.2024

Digitalisaatio, teknologian kehittyminen ja tietoliikenneyhteyksien parantuminen tuovat jatkuvasti uusia ratkaisu mahdollisuuksia maaseudun elinkeinojen haasteisiin. Nämä ratkaisut voivat pienentää kustannuksia, tuoda positiivisia sosiaalisia vaikutuksia lähiyhteisöihin sekä vähentää ympäristövaikutuksia niin ilmastonmuutokseen kuin muihinkin ympäristövaikutuksiin liittyen. Erilaisten vaikutusten kokonaisvaltainen ymmärtäminen ei kuitenkaan ole helppoa tai yksiselitteistä, ja jokainen tapaus on omanlaisensa. Kuinka maatilan omistaja voi tietää, vähentääkö älykäs tuholaisten tunnistusjärjestelmä viljelyksen ympäristövaikutuksia tai miten sikojen kasvattaja voi ennakoida automaattisen rekisterikilpien tunnistusjärjestelmän vaikutuksia kannattavuuteen tai vaikkapa työntekijäkokemukseen?

Horisontti-rahoitteinen COMMECT-hanke pyrkii kahdenkymmenen kumppaniorganisaation voimin vastaamaan näihin kysymyksiin living labien pilottitapausten, laajojen mallinnusten ja uusien työkalujen avulla. Hankkeessa testataan uudenlaisia yhteysratkaisuja viidessä eri living labissa, joista jokainen sijaitsee eri maassa ja testaa uusia teknologioita eri tarkoituksiin. Näissä living labeissa teknologian käyttöönotosta ja sen vaikutuksista käyttökohteeseensa tehdään kattavasti sosioekonomisia mallinnuksia sekä elinkaaren ympäristövaikutusten arviointia elinkaariarvioinnin eli LCA:n (Life Cycle Assessment) avulla. SeAMKin rooli hankkeessa on toteuttaa jälkimmäisenä mainittua LCA-mallinnusta yhdessä hankkeen koordinaattorina toimivan Luxemburgin teknillisen instituutin kanssa. SeAMKin asiantuntijat Anu Palomäki ja Valtteri Manninen matkustivat syyskuussa hankkeen vuosikokoukseen Luxemburgiin keskustelemaan hankekumppaneiden kanssa sekä tutustumaan paikallisen living labin toimintaan viinitilalla.

Kokoontuminen satelliittiyhtiön linnassa

Luxemburgissa kokoonnuttiin vuosikokoukseen hankkeen kumppanin ja paikallisen satelliittiyhtiön SES:n tiloihin Betzdorfin linnaan. Kolmipäiväisen kokouksen aikana keskusteltiin monipuolisesti hankkeen edistymisestä teknologian, living labien käyttötapausten ja vaikutusten arvioinnin saroilla. Yksi merkittävimmistä puheenaiheista kokouksessa oli hankkeessa tuotettavan päätöksentekotyökalun eli DST:n (Decision-Making Support Tool) edistyminen. Tämä tekoälyyn pohjautuva työkalu on tarkoitettu maaseutuyhteisöjen toimijoille, jotka ovat kiinnostuneita ottamaan käyttöön uusia ICT-ratkaisuja. Työkalu kertoo käyttäjälle potentiaalisista teknologisista ratkaisuista hänen tapauksessaan ja kertoo ratkaisuiden mahdollisista vaikutuksista. Esimerkiksi maanviljelijä voisi kysyä mahdollisia ratkaisuja tuholaisten torjunnan tehostamiseksi ilman, että ympäristö kärsii tai metsätalousyrittäjä tiedustella, kuinka hän voisi vähentää metsäkoneiden huoltoon liittyviä kustannuksia. DST osaa kysyä käyttäjältä tarkentavia kysymyksiä parhaan vastauksen muodostamiseksi ja saa tietoa COMMECT hankkeen aikana tuotetuista raporteista, mallinnuksista ja muista materiaaleista. Työkalua pääsee jo testailemaan COMMECT-hankkeen kotisivuilla, vaikka sen kehitys onkin vielä käynnissä.

DST:n lisäksi Luxemburgissa keskusteltiin living labeissa käyttöönotettujen teknologisten ratkaisujen testauksista, liiketoimintamalleista ja vaikutustenarvioinnista. Kokouksessa järjestettiin myös työpajoja liittyen hankkeen innovaatioiden hyödyntämiseen ja käyttöönottoon hankkeen päättymisen jälkeen. Ehkäpä matkan mielenkiintoisimmassa osuudessa vierailtiin IVV:ssä (Institute Viti-Vinicole), eli viini-instituutissa Luxemburgin Remichissä, jossa tehdään yli kuuden hehtaarin viinitilalla viinin kasvatukseen liittyvää tutkimusta. Vierailulla päästiin tutustumaan tilaan sekä erityisesti COMMECT-hankkeen puitteissa testattavaan teknologiaan siinä ympäristössä, jossa sitä käytetään. Vierailun lopuksi tarjottiin myös mahdollisuus maistella paikallisia viinejä yhdessä luxemburgilaisten viinintuottajien kanssa.

Kuva 1. COMMECT-hankkeen työntekijöitä vierailulla viini-instituutissa (kuva: Mohammad Afhamisis, 2024).

Vaikutustenarvioinnilla suuri merkitys

SeAMKin kannalta erityisen kiinnostavia keskusteluja käytiin hankkeen aikana suoritettavaan vaikutustenarviointiin liittyen. Karkeasti vaikutustenarviointi jakaantuu norjalaisen hankekumppanin TNOR:n vastuulla olevaan sosioekonomiseen arviointiin sekä SeAMKin vastuulla olevaan ympäristövaikutusten arviointiin. Vaikutustenarviointi on hyvin kriittinen osa hanketta, sillä ilman kattavia analyysejä ei voida varmaksi tietää eri teknologioiden käyttöönoton todellisia vaikutuksia. Loppujen lopuksi uutta tekniikkaa otetaan käyttöön juuri vaikutusten aikaan saamiseksi. Tavoitteena voi olla taloudellinen hyöty, sosiaaliset parannukset, ympäristövaikutusten väheneminen tai parhaassa tapauksessa nämä kaikki yhdessä.

Sosioekonomisten vaikutusten arviointi (SEIA) viittaa taloudellisen ja yhteiskunnallisen näkökulman tunnistamiseen ja arviointiin, joihin hankkeen tulokset vaikuttavat. Nämä voivat olla yrityksiä, käyttäjiä ja muita suoria tai epäsuoria hyötyjiä. COMMECT-hankkeessa keskitytään käytettävyyteen, taloudelliseen kannattavuuteen sekä yhteiskunnan ja yhteisön saamiin vaikutuksiin parannettujen yhteysratkaisujen ansiosta viidessä hankkeeseen osallistuvassa maassa, jossa arviointia toteutetaan. Sosioekonomisten vaikutusten arvioinnissa sovelletaan kahta eri tason (makro ja mikro) lähestymistapaa.

Luxemburgista matka jatkui junalla Ranskan lävitse Espanjaan, missä SeAMKin asiantuntijat pääsivät esittelemään hankkeen elinkaariarvioinnin alustavia tuloksia Barcelonaan LCAFood2024 konferenssiin. Hieman tästä matkasta ja tarkemmin SeAMKin suorittamasta LCA-mallinnuksesta voit lukea toisessa artikkelissa: ”COMMECT-hankkeen alustavia elinkaarimallinnusten tuloksia”.

Valtteri Manninen
DI
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Anu Palomäki
VTM
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Kirjoittajat edustavat SeAMKin luonnonvarat ja biotalousalan TKI-toimintaa. Manninen työskentelee COMMECT-hankkeessa LCA-asiantuntijana ja Palomäki projektipäällikkönä.

Katso lisätiedot hankkeesta:

COMMECT – Bridging the digital divide and addressing the need of Rural Communities with Cost-Effective and Environmental-Friendly Connectivity Solution

Rahoitusohjelma: Horisontti-ohjelma

Kesto: 1.9.2022-31.8.2025

Verkkosivut: https://www.horizoneurope-commect.eu/

Sosiaalinen media: COMMECT Linkedin.